

3. tanegység

Nyári este

45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, ének-zene)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

(Hajnal Anna: *Kicsik, nagyok* – részlet)
Nagy Bandó András:
Ülj le csak egyszer
Weöres Sándor:
Nyári este

A gyerekek megismerhetik a különböző állatcsoportokat, és átélhetik egy nyári este hangulatát, amikor behajtják az állatokat a legelőről.

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor, hangfal

Áttekintő vázlat

3.1 Állatfelismerő	10 perc
3.2 Nyájak és kondák	20 perc
3.2a Kicsik, nagyok	5 perc
3.2b Ülj le csak egyszer	15 perc
3.3 Esti hangok	15 perc
3.3a Nyári este	10 perc
3.3b Zenehallgatás	5 perc
Összesen:	45 perc

A hangokra, hangzásra épülő órához érdemes különböző zajkeltő eszközöket, ritmushangszereket előkészíteni.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Csoportosító játékkal a háziállatok neveinek megismerése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Állatfelismerés, csoportosítás

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Állatfelismerő

Tudjátok-e, melyik állat tartozik a juhnyájhoz, kondához, csordához, méneshez? Csoportosítsuk az állatokat közösen az *Állatok kicsinyei, nagyjai* című tankockával!

A tankocka megoldása után nézzük végig a gyerekekkel a *Pásztorélet* című tankockát is!!

Vedd figyelembe!

A csoportok elnevezését (a juhnyáj kivételével) sokan nem fogják tudni a gyerekek közül, ezért ezt beszéljük meg!

Az állatok „furcsa” neveit magyarázzuk meg: az életkorukhoz és nemükhöz kapcsolódva más-más néven nevezték őket!

JEGYZETEIM

3.2 Nyájak és kondák

20
perc

5
perc

3.2a Kicsik, nagyok

Hajnal Anna: *Kicsik, nagyok* című versének két sora azonnal megtanulható, és mondókaként használható:

Birka-birka, bárány voltál,
anyád után bandukoltál...

Tanuljuk meg, majd alakítsuk át a megismert állatnevekkel! Például:

Csődör-csődör, csikó voltál,
anyád után bandukoltál...

3.2b Ül le csak egyszer

15
perc

A gyerekek olvassák el **Nagy Bandó András:** *Ül le csak egyszer* című versét, és figyeljék meg, milyen állatok, állatcsoportok jelennek meg a versben! Készítsünk a versből hangjátékot! A versszakokat egyenként olvassuk fel, és próbáljunk hozzájuk olyan hangokat, zajokat találni, melyek lefestik a versszakot! (Az utolsó szakasz hangja lehet a csend. De ha jól belegondolunk, hogy mi hallatszik este a réten, rájöhetünk, hogy legalább a tücskök ciripelnek.) A hangjáték érdekesebb, ha ritmushangszereket is adunk a gyerekek kezébe, amelyek zajokat imitálnak (például patadobogás).

A vers tele van mozgással, amit a versritmus is érzékeltet. Kopogjuk le egy-két jellemző sor időmérték szerinti ritmusát! Például:

Ül le csak egyszer a régi kaszálón, – U U | – U U | – U U | – –
látod, a fűben az ürge szalad, – U U | – U U | – U U | –

Vedd figyelembe!

A vers részben időmértékes, és tiszta esetben a példának hozott sorképlet érvényesül:

11 szótagú sor: 3 daktilus (tá-ti-ti) és 1 spondeus (tá-tá)

10 szótagú sor: 3 daktilus (tá-ti-ti) és 1 csonka spondeus (tá)

A metrika nem mindenütt tiszta, a daktilusok egy-egy rövid szótagja helyenként hosszúra változik (például „hallhatod, pásztorok”: tá-ti-tá tá-ti-tá). Ezt az ütemhangsúly egyenlíti ki, ami a vers másik ritmusalkotó elve, tehát szimultán verselésről van szó. A fenti két sor ütemhangsúlyos ritmusa:

Ül le csak | egyszer a – régi kaszálón,
látod, a | fűben az – ürge szalad,

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Állatnevek differenciálása. Pusztai hangulat megidézése a mondóka, vers hangzásán keresztül.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Szövegtranszformáció
Vers értő olvasása
Ritmus- és hangjáték készítése

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK

EHHEZ A FELADATHOZ?

A hangjátékhoz esetleg ritmushangszerek

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Vers ritmizálása, hangutánzás. A vers hangzóságának felismerése, zenei átélése.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Hangos olvasás
Ritmus- és hangjátékok
Zenehallgatás

3.3 Esti hangok

3.3a Nyári Este

Olvassuk el **Weöres Sándor: Nyári este** című versét, majd keressük meg a ritmusát először csak az első két sornak! Ki tudná lekopogni a rövid (ti) és hosszú (tá) szótagok ritmusértékét? (Meg is lehet nevezni:)

Árnyak sora ül a réten. – – | U U U U | – –
Nyáj zsong be a faluvégen. – – | U U U U | – –

tá-tá-ti-ti-ti-ti-tá-tá

A „keretes” szerkezetű sorok (2-2 hosszú szótag az elején-végén, középen 4 rövid szótag) végigvonulnak a versen. Ugyanezt a himbáló, hintázó, bimbamoló ritmust érzékeljük mindvégig. Olvassuk el együtt így a verset, kopogva hozzá a ritmust! Van azért egy kakukktojás sor is, ki az, aki észreveszi?

A kakukktojás sor eltérő ritmusa épp a pásztor szó miatt alakul ki:

Lassan jön a pásztor álma. – – | U U | – U | – –
tá-tá-ti-ti-tá-ti-tá-tá

Az egész vers nagyon akusztikus. Keressük meg a hangutánzó szavakat vagy hangra utaló kifejezéseket a versben (zsong, zúg-dong, érchang, rezgő, bim-bam, békák dala)!

Most mi is zsongjunk, zúgjunk, dongjunk, rezegjünk és bimbamoljunk!

Felolvashatjuk még egyszer a verset így, a hangzást is érzékeltetve.

Vedd figyelembe!

Az időmértékes sorok elején és végén 1-1 spondeus (tá-tá) nyújtja, közöttük 2 pirrichius (ti-ti-ti-ti) szaporazza a ritmust. Ezért fordulnak elő ilyen szóalakok: „sürü”, „fü” – tehát nem helyesírási hibáról, hanem rövidített szóalakról van szó. Az egyedül kilógó „pásztor álma” (tá-ti-tá-ti) kifejezés sem véletlen, hiszen erről szól a vers: fáradt a pásztor, vele van még a nap zsongása, és lassan (nyújtva) alszik el.

3.3b Zenehallgatás

Végezetül hallgassuk meg a dalt a Hangraforgó együttes feldolgozásában!

Variáció

Egészen más felfogású az Alma együttes feldolgozása. Jó zenei készségekkel rendelkező csoporttal összehasonlíthatjuk a két dalfeldolgozást ritmika, hangulat, zenei kifejezőeszközök szempontjából. Akár közönségzavazást is tarthatunk. Ez is megtalálható a Reftantáron.

